

**TREBALL SOBRE LES CAUSES DE L'ELECCIÓ
D'ESPANYA COM DESTINACIÓ PER CURSAR ELS
ESTUDIS UNIVERSITARIS DELS ESTUDIANTS QUE
PROVENEN DELS SISTEMES ANDORRÀ I FRANCÈS**

**Centre de Recerca Sociològica
Institut d'Estudis Andorrans**

1.-INTRODUCCIÓ A L'OBJECTE DE L'ESTUDI DE LA RECERCA	3
2.-DADES DE BASE SOBRE LA TRIA DE DESTINACIONS (1999-2001)	3
3.-METODOLOGIA DE L'ESTUDI	4
4.-ANÀLISI DE CONTINGUT DEL GRUP DE DISCUSSIÓ	5
AMB ESTUDIANTS UNIVERSITARIS D'ANDORRA A BARCELONA	5
1.- ESTUDIAR A FRANÇA	6
2.- ESTUDIAR A ESPANYA	7
3.- FACTORS QUE INFLUEIXEN EN LA DECISIÓ DEL LLOC D'ESTUDI I LA CARRERA	10
4.- INFORMACIÓ SOBRE ELS ESTUDIS.....	12
5.- DIFERÈNCIES ENTRE HAVER ESTUDIAT A FRANÇA O A ESPANYA	14
6.- EXPECTATIVES LABORALS	15
CONCLUSIONS	16
- <i>Motius principals pels quals han escollit anar a estudiar a Espanya.</i>	16
- <i>Informació:</i>	18
- <i>Beques:</i>	18
- <i>Perspectives de futur:</i>	18

1.-INTRODUCCIÓ A L'OBJECTE DE L'ESTUDI DE LA RECERCA

L'objecte d'estudi del present document és investigar sobre les motivacions dels estudiants andorrans dels sistemes francès i andorrà que fan que prefereixin cursar el seus estudis universitaris a les universitats espanyoles, així com detectar els principals problemes que tenen i la seva percepció del futur... i altres inquietuds d'aquest col·lectiu.

2.-DADES DE BASE SOBRE LA TRIA DE DESTINACIONS (1999-2001)

En les següents taules podem veure l'elecció del país on fan els estudis universitaris en funció del sistema educatiu de procedència dels cursos 1999-2000 i 2000-2001:

Taula 1

Estudiants universitaris de les promocions 1999-2000 i 2000-2001 del sistema francès i país on fan els estudis.

	Persones procedents del sistema francès	
	Casos	% col.
Andorra	12	16,9%
Espanya	24	33,8%
França	30	42,3%
Altres països	3	4,2%
Estudis Virtuals	2	2,8%

Font: Institut d'Estudis Andorrans

En el quadre anterior podem veure que el 33,8% dels estudiants han escollit anar a fer els seus estudis a Espanya. Si descomptem els que s'han quedat a Andorra o han anat a països tercers, podem veure que per cada 6 estudiants del sistema francès que van a França a estudiar, 5 estudiants del mateix sistema se'n van a Espanya.

La dada resulta prou significativa, ja que es presenta gairebé un equilibri de preferències, quan se suposa que és un sistema que *ab initio* podria encarar-se més aviat vers la continuació d'estudis superiors en el sistema francès.

Taula 2

Estudiants universitaris de les promocions 1999-2000 i 2000-2001 de l'escola andorrana i país on fan els estudis.

	Persones procedents del sistema andorrà	
	Recuento	% col.
Andorra	1	2,9%
Espanya	33	97,1%

Font: Institut d'Estudis Andorrans

Dins del quadre anterior podem apreciar com en els dos cursos en qüestió no hi ha cap alumne que hagi anat a estudiar a França dels alumnes del sistema andorrà.

Aquesta dada també resulta prou significativa, atesa la contundència de la mateixa. Si conjuntem la pràctica inexistència d'opcions vers el sistema francès des del sistema andorrà, i la situació de virtual equilibri que obtenim des del sistema d'escola francesa, el cert és que es pot veure fins a quin punt en els i les estudiants d'Andorra predomina la tendència a cursar els estudis superiors a Espanya abans que no a França. No es dona, per tant una situació bipolar o segmentada simètricament, sinó que la simetria és clara a favor de la continuació dels estudis a Espanya.

Taula 3

Estudiants universitaris de les promocions 1999-2000 i 2000-2001 de l'escola espanyola i país on fan els estudis.

	Persones procedents de l'Institut Espanyol		Persones procedents del sistema espanyol confessional	
	Recuento	% col.	Recuento	% col.
Andorra	3	7,7%	5	8,1%
Espanya	36	92,3%	57	91,9%

Font: Institut d'Estudis Andorrans

Dels estudiants que han cursat estudis dintre del sistema espanyol podem veure que no hi ha cap hagi anat a estudiar al sistema francès.

Aquesta dada ja resulta més lògica, per la mateixa raó –a la inversa– del que hauria de suposar en el sistema francès. És lògic que l'alumnat d'escola espanyola s'orienti majoritàriament a continuar els estudis superiors a Espanya. En tot cas, el que sorprèn és que aquest fenomen, aplicat a l'escola francesa, es doni en molts menys casos dels que es podria esperar.

Per tant, els quadres anteriors ens mostren que els estudiants andorrans tenen una gran atracció de les universitats espanyoles, que fa que la major part dels mateixos/es se'n vagin a estudiar a Espanya.

3.-METODOLOGIA DE L'ESTUDI

El grup que discussió és una tècnica d'investigació empírica de caràcter discursiu que es fa servir per tal d'obtenir opinions, actituds, valors i coneixements, els quals es poden exterioritzar per efecte de la dinàmica dels processos de grup i d'una discussió convenientment focalitzada. És una tècnica que pertany a la metodologia qualitativa en ciències socials, la qual cerca obtenir les significacions profundes de les actuacions o tendències que hom detecta en els diferents col·lectius d'una societat. En aquest sentit, cal dir que és una tècnica que, com totes les qualitatives, se centra en l'obtenció de dades significatives que permetin comprendre els actes amb atribució de sentit social.

dels individus o grups (segons Weber), més que no en la consecució de resultats representatius que permetin extrapolacions estadístiques a les poblacions de referència.

Hem escollit aquest mètode per fer aquest treball perquè és el mètode que més encaixava amb els objectius del nostre estudi: detectar el discurs dominant del estudiants que formats en els sistema francès i andorrà que se'n van a universitats espanyoles a estudiar, i cercar explicacions conductuals que ens permetin entendre les claus significatives (motivacions, causes estructurals o conjunturals, valors, etc.) més prominents de l'esmentat comportament grupal.

4.-ANÀLISI DE CONTINGUT DEL GRUP DE DISCUSSIÓ AMB ESTUDIANTS UNIVERSITARIS D'ANDORRA A BARCELONA

El grup de discussió es va realitzar el dia 11 de gener del 2002 a la seu de Barcelona de l'Institut d'Estudis Andorrans, amb la participació de cinc estudiants d'Andorra que estan cursant estudis universitaris a Barcelona:

AB: Home, estudiant de segon d'Enginyeria Informàtica. Procedent del Lycée.

A: Dona, estudiant de segon de Magisteri d'Educació Infantil. Procedent del Lycée.

CA: Dona, estudiant de segon de Treball Social. Procedent del Lycée.

M: Dona, estudiant de tercer de Fisioteràpia. Procedent de l'Escola Andorrana.

X: Home, estudiant de primer d'Arquitectura. Procedent de l'Escola Andorrana.

Els participants d'aquest grup de discussió han estat escollits en funció de la voluntat de representar algunes de les més importants variables de segmentació, que podien apriorísticament determinar que hi hagués discursos diferents dins del col·lectiu d'estudiants andorrans a Barcelona (la proporció d'estudiants de l'andorrana i del Lycée, el fet de ser home i dona, de provenir de ciències o lletres...). D'aquesta manera, el grups de discussió recollia un grau d'heterogeneïtat intragrupal suficient com per a poder detectar variacions en l'explicitació discursiva de cada postura.

Aquest grup de discussió es va realitzar amb la presència de dos moderadors, que van demanar als estudiants la seva percepció sobre diferents qüestions en relació al fet d'estudiar una carrera universitària a França o a Espanya, i sobre les raons per les quals van optar per estudiar a Barcelona. El grup de discussió fou moderat a partir d'un qüestionari semiestructurat que, tot i tenir la virtualitat de centrar el tema, va deixar suficient marge per a que els diferents participants poguessin parlar d'aspectes diferents que van enriquir el discurs.

Atès que, finalment, i degut a l'alt índex de consens, la major part dels possibles factors de diferenciació no han operat com a tals, la identificació dels i les participants en el grup de discussió es farà en base al seu codi personal, seguit del sistema d'ensenyament secundari de procedència. Això ha estat així perquè en alguns casos, el fet de procedir d'una o altra escola, sí dona lloc a que es presentin divergències rellevants, quant a algunes de les seves vivències com a estudiants.

1.- ESTUDIAR A FRANÇA

Sobre els **avantatges d'estudiar una carrera universitària a França**, els estudiants destaquen l'aspecte econòmic, tant pel preu de la matrícula com de l'habitatge. A més d'econòmic, consideren que és molt més fàcil trobar un allotjament a França (els pisos estan més equipats, a prop de la universitat...) i tenen més ajudes per accedir-hi:

"L'economia... A França és molt més barat. No has de pagar la residència, si has estudiat al Lycée et donen ajudes, segons la teva família, un tant al mes. Els pisos també són molt més barats. Econòmicament surt molt més a compte."

(AB, Lycée).

"No, has de pagar la matrícula, però molt més petita que aquí. Jo vaig pagar menys de 25.000 ptes. I a part tens... bé, jo vaig estar en una residència i sí que tens ajudes pel pis, et paguen gairebé la meitat. Els pisos són al·lucinants: hi ha pisos per estudiants que tenen pàrking, estan amoblats, i tot només per 50.000 ptes. I el pis molt gran, molt bé, a prop de la universitat, cosa que potser aquí no es troba. Al menys has de pagar molt. I allà estan assequibles i ben preparats. I amb ajudes incloses."

(CA, Lycée).

Ara bé, els estudiants universitaris destaquen una sèrie de raons que consideren com inconvenients o **desavantatges a l'hora d'estudiar una carrera a França**, sobretot a nivell del sistema acadèmic (que comporta una dura selecció el primer any) i també per factors culturals (idioma, estil de vida, ambient, caràcter de la gent), ja que senten que la vida a Andorra (els costums, el menjar...) és molt similar a la d'Espanya i per tant s'hi troben més a gust:

"El concurs que es passa el primer any a la majoria de carreres. La selecció per la quantitat d'estudiants que hi ha."

(CA, Lycée).

"Sobretot la selecció que hi ha a França. Hi ha molts més estudiants per aula."

(AB, Lycée).

"És més a nivell de les coses públiques. No és com aquí que hi ha privat. Allà entra tothom i el primer any van a arrasar i a treure tothom, i per això és tan dur."

(CA, Lycée).

"A Medicina i a Farmàcia fan un examen a final de primer, i és tan dur que només passa un 1% de la gent. I a carreres com Dret o Magisteri tens 3 anys per fer els dos primers cursos. No pots repetir més d'una vegada."

(CA, Lycée).

Com veiem, un factor important és la duresa de la selecció universitària que es dona a França. Hi ha una certa percepció que, un cop dins del sistema universitari francès –cosa que es percep com assolible amb certa facilitat–, s'inicia un procés de criba selectiva dels estudiants. Com es pot veure, aquesta percepció es dona per a diferents carreres.

"Home, a mi no m'agraden els francesos. Estic millor aquí. Aquí tens el català...la cultura... que allà"

(CA, Lycée).

“L’ambient a Andorra és molt més espanyol que francès. Per sortir, per exemple, a la nit, la gent és molt més oberta... El tema del menjar... Allà a les 10h ja estan dormint. És diferent.”

(AB, Lycée).

“Home, et fas amics, no? Això no canvia. Però la forma de vida, la vida quotidiana d’Andorra és molt més espanyola. A mi em va costar molt acostumar-me a França, i de fet no m’hi vaig acostumar. Per això estic aquí.”

(CA, Lycée).

“La gent també és molt més oberta, sociable, aquí que no pas a França. A més, si arribes i no parles el francès tan bé com ells o qualsevol cosa...”

(CA, Lycée).

“I a més són molt educats i es pensen que tu no ho ets. Per qualsevol cosa “Merci” i molt educats, i sempre bona cara...”

(AB, Lycée).

Malgrat tot, el que crida més l’atenció, atès el nombre de vegades que sorgirà repetidament en el grup de discussió, és l’apel·lació que es fa a raons de tipus netament cultural. Com podem veure en els fragments de més amunt, els estudiants d’Andorra denoten tenir –o al menys percebre– problemes de sociabilitat amb el caràcter dels francesos. En canvi, se senten més còmodes tractant amb la gent de les ciutats catalanes (val a dir que els i les participants en el grup de discussió estudiaven tots a universitats de Barcelona i la seva àrea circumdant).

Altrament, cal no perdre de vista que els estudiants també valoren unes pautes de conducta i un ambient que senten més proper, o si més no, troben més atractiu. D’aquí els esments a una major cultura de la festa, a les hores de retir nocturn, fins i tot al tema de la llengua o de la gastronomia. Com en algun cas es diu (estant tots d’acord), sembla ser que la percepció general és que l’ambient de Barcelona, per exemple, és un ambient més acord amb l’ambient que es viu a Andorra.

Un fet remarcable dels aspectes que aquí es toquen, és que són plenament compartits i fins i tot exterioritzats per persones educades en el sistema francès, de tal manera que segons ens mostren aquests resultats, sembla que no només l’orientació educativa o l’econòmica esdevenen clau per tal de triar destinació quant al seguiment d’estudis superiors. Ans al contrari, pel que es veu, emergeix amb força el que podríem anomenar un “factor cultural”.

2.- ESTUDIAR A ESPANYA

Els estudiants destaquen una sèrie de condicions favorables i **avantatges d’estudiar a Barcelona**, sobretot per la proximitat cultural (l’idioma, l’ambient i forma de vida), per algunes referències personals (familiars o amics que hi estudien o hi han estudiat) i també per les característiques de Barcelona (gran ciutat, mar...). De fet, abans d’anar a Barcelona, ja tenen una idea feta de les diferències de viure en un lloc o un altre i es repeteix la idea que l’estil de vida d’Andorra és més espanyol que francès.

És una mica, abundar en la idea que ja havíem vist en l'apartat anterior, però a la que ara s'hi afegeixen tots els i les membres del grup de discussió. En aquest punt, val a dir que és aquesta una qüestió que suscita una gran unanimitat en les percepcions de cadascun/a dels i de les participants, independentment de la seva procedència educativa.

“Jo no m’ho vaig ni plantejar el fet d’anar a França. Per comoditat, suposo. No per la qüestió econòmica sinó per comoditat personal, perquè et vas fent una idea. No vaig dubtar per l’opció d’anar a França.”

(M, Escola Andorrana).

“Jo també estava al Lycée però és que no vaig ni pensar en anar a França. Vaig dir: ‘jo me’n vaig a Barcelona’. La meva germana havia estat aquí i havia estudiat molt bé. A més, que a mi els francesos...”

(A, Lycée).

“L’idioma... (...) És el somni de l’alumne. L’alumne sempre està desitjant arribar a 2on de batxillerat per anar-se’n a Barcelona. Només pensa en arribar a Barcelona, que hi ha el seu amic que està sol... (...) L’ambient...”

(X, Escola Andorrana).

“La forma de vida...”

(A, Lycée).

“(...) però la gent ve a Barcelona perquè és més gran. Surts d’Andorra que és tot tancat i a Barcelona hi ha el mar.”

(M, Escola Andorrana).

“Es veu que l’Associació de pares del Lycée s’està plantejant per què tants estudiants volen marxar a Barcelona. Jo trobo que viure a Andorra és gairebé ser espanyol. De francesos... jo en sóc una, no?, però no m’he adaptat a allà. N’hi ha que sí que s’hi adapten i estan bé, però... Si a més aquí pots fer la carrera que t’agrada i millor...”

(CA, Lycée).

Un cop més, l’enumeració de raons per les quals triar Barcelona abans que no França, veiem com són totes de tipus cultural: l’ambient, l’idioma, la gent. Fins i tot apareixen motivacions de tipus paisatgístic o cosmopolita. En qualsevol cas, la força que adquireixen aquestes motivacions ens ho mostra a bastament el fet que la decisió sobre la destinació a escollir per seguir els estudis, sempre es planteja com quelcom que s’ha pres tenint-ho sempre molt clar, i sense haver passat prèviament per un procés de dubte.

Cal destacar, a més, que en diferents moments, els estudiants suggereixen que gairebé tots els joves prefereixen anar a estudiar a Barcelona. Així, tenen la percepció de que a Andorra els que volen estudiar prefereixen anar a Barcelona (Espanya), i ho confirmen amb el fet que coneixen moltes persones que han començat a estudiar a França, però després s’han canviat o tenen pensat traslladar-se per a anar a estudiar a Barcelona (fenomen que resulta, és clar, extremadament significatiu envers el tema que ens ocupa). Ho podem veure en els següents fragments:

“La gent que estava amb mi al Lycée, tant els que han anat cap a França com els que estan ara al Lycée, volen venir cap aquí. Als dos anys o així, hi ha molta gent que coneixo allà que estan mirant per poder venir aquí.”

(CA, Lycée).

“L’altre dia em va trucar un amic que està a França, fent Infermeria, i em va demanar com m’anava i tot. Està fent segon any i vindrà aquí, però segurament haurà de repetir aquest segon any. (...) Però vol venir.”

(X, Escola Andorrana).

“Quan et reuneixes amb la gent, cada diumenge a la nit, que ha de marxar cap a França o cap a Barcelona, aquests quasi marxen amb més ganes que la gent que va cap a Tolosa, per exemple.”

(CA, Lycée).

“La meua companya de pis ha fet una llicenciatura en Biologia a França, i al tercer any va venir a fer l’Erasmus aquí a Barcelona, i ara està fent un doctorat aquí.”

(A, Lycée).

Entre els problemes o **desavantatges d’estudiar a Barcelona**, els estudiants andorrans destaquen motius econòmics: el preu elevat i la dificultat per trobar pisos (no se’n troba, són cars i no estan molt bé), les despeses en transport..., a més a més els que volen treballar es troben amb una sèrie de dificultats (necessiten permís de treball...):

“Econòmics, realment econòmics. Has de pagar el pis, el bus, cada cap de setmana anar i tornar (5.000 ptes).”

(AB, Lycée).

“Quan jo vaig venir aquí el problema més gros va ser trobar pis. Perquè era impossible trobar un pis bé, en condicions, i que no fos molt car. I si no coneixes a gent d’Andorra, busca’t la vida, perquè buscar un pis entre quatre... Però si no coneixes a ningú... A mi no em va fer molta gràcia, la veritat. I pisos que tampoc estaven bé, i pagant 90.000 ptes.”

(A, Lycée)

“Jo, comparat amb França...allà arribes i ho trobes de seguida.”

(CA, Lycée).

“(...) la residència surt caríssima.”

(AB, Lycée).

“El transport també és una ruï na. 5.000 ptes cada setmana són 20.000 ptes al mes, em costa més que el pis.”

(X, Escola Andorrana).

“Jo crec que si ets andorrana tens bastant reduï des les possibilitats. Jo he mirat de buscar-te un treball a mitja jornada aquí a Barcelona. Demanen permís de treball. Aleshores has d’anar a Immigració i no sé què. Després et demanen un certificat de residència de tants anys. Tampoc estem registrats enlloc que estem vivint aquí a Barcelona, com a mínim jo. Tota aquesta paperassa és increï ble per buscar una feina de mitja jornada per si vols tenir una ajuda econòmica.”

(M, Escola Andorrana).

També destaquen les abundants queixes pel **sistema de beques d’Andorra** (pel fet de ser iguals per a tothom, i només els primers cursos, ja que després són crèdits). Les crítiques, en aquest punt, també susciten el consens general. Veiem una mostra de les intervencions:

”I des d’Andorra les beques són bastant ridícules. (...) Quan fas la sol· licitud per demanar una beca després, només que t’hagi anat una mica malament un examen o qualsevol cosa se’t redueix la beca a la meitat.”

(M, Escola Andorrana).

“I, a més, va en funció dels crèdits que aprovis.”

(CA, Lycée).

“La beca no la donen segons la carrera que fas o la nòmina dels pares, sinó que donen a tothom el mateix, i a partir de 2on, espavila’t. Perquè després ja no et donen beques, et donen crèdits, que els has d’anar tornant i és un ‘cachondeo’. (...) Sí, a partir de tercer et donen un crèdit-govern de 500.000ptes, però al mes de juny, quan ja no el necessites perquè te’n vas de vacances.”

(A, Lycée).

“La beca també te la donen al final. I potser no t’ha anat gairebé i ho vols deixar i aleshores la beca ja no et serveix. Quasi és per l’any següent que te la donen.”

(AB, Lycée).

3.- FACTORS QUE INFLUEIXEN EN LA DECISIÓ DEL LLOC D’ESTUDI I LA CARRERA

En aquest punt, els estudiants reconeixen que tot i que, a nivell acadèmic, tant des del sistema andorrà com des del sistema francès tenen més facilitats per anar a estudiar a França (els que estudien al Lycée perquè segueixen el sistema francès i els preparen per passar el BAC, i els que estudien Batxillerat a l’escola Andorrana perquè ja hi poden entrar directament sense fer aquest examen) molts prefereixen fer l’examen de selectivitat per poder estudiar a Espanya:

“Quan vaig saber que potser no tindria la selectivitat vaig mirar d’anar a Perpinyà, però després vaig dir: ‘Si no puc anar a Espanya no sé què faré però no vaig a França’. No m’ho vaig ni pensar, i mira que estava al Lycée, eh?. (...) Quan vam fer la selectivitat érem moltíssima gent del Lycée, però molts, i inclús els professors quan dèiem que no aniríem a classe perquè teníem la selectivitat, deien: ‘Ah, molt bé, te’n vols anar a Espanya?’. Érem molts, uns 30 o 40.”

(A, Lycée).

“A l’Escola Andorrana et diuen sempre que et preparen tant per anar a estudiar al sistema francès com a l’espanyol, i realment, jo he fet un batxillerat científic, tu també, i trobo que des que entres al batxillerat et preparen per selectivitat. A veure, que no ho trobo malament perquè la majoria de persones se’n van a Barcelona. Bé, és que el BAC ja no l’hem de passar, anant a l’ Escola Andorrana et convaliden el BAC i ja entres allà on vols. Vull dir que no has de passar BAC ni res. Des de l’Escola Andorrana et donen moltes facilitats per anar-te’n a estudiar a França però, per exemple, et preparen per anar cap a Barcelona, bé, cap a Espanya.

(M, Escola Andorrana).

Si bé les raons culturals, estil de vida, etc... sembla que tenen un gran pes en l’elecció del lloc d’estudi, també hi van influir motius estrictament educatius (per la carrera, per no tenir suficient nota per anar a estudiar a França,...). Són factors que novament, retrotrauen al fet de la duresa selectiva del sistema francès, que ja havia sorgit anteriorment.

“En el meu cas també pels estudis. A França és més general. Jo, per fer el que volia fer, si hagués anat a la facultat normal, havia de fer el Deug, que fas encara física...és bastant general. Fins que no el tens no comences a fer el que vols. En canvi aquí, ja el primer any, tots els anys, fas el que vols fer. Per exemple, informàtica ja des del primer any d’Informàtica. Igual que les mates. (...) Jo en principi tenia previst anar a França. Vaig estar pensant i mirant el que es feia i al final em vaig decantar per Barcelona. Bé, si hagués

tret més nota al BAC, hagués anat a França. Però, és clar, demanaven bastant i no vaig arribar a prou menció, i vaig venir aquí directe.”

(AB, Lycée).

“Bé, jo va ser per la carrera més que res.”

(CA, Lycée).

“Jo, a més, la meva carrera només es fa a Barcelona i a Lleida i ja ho tenia molt decidit, anar a Barcelona a l'Escola d'Arquitectura.”

(X, Escola Andorrana).

En alguns casos l'elecció de la carrera a estudiar s'ha fet en funció del que li agradava a l'estudiant, però en molts casos no ho tenien molt clar. De fet, sembla que la tònica general que predomina és d'una certa desorientació vocacional, en el moment de fer l'elecció. Així, molt sovint, la vocació –si es dona– és sobrevinguda, és a dir, apareix un cop ja s'ha triat de forma no gaire convençuda la carrera i si hom s'adapta bé a ella i als seus continguts.

“Home, jo la veritat ho vaig fer bastant de rebot, perquè no sabia el que volia fer. Vaig entrar, em van agafar i em va agradar. Al principi venia una miqueta...”

(M, Escola Andorrana).

“Jo no, perquè m'agradava molt.”

(A, Lycée).

“Jo no sabia què fer, però com que estava molt amb l'ordinador... Vaig estar dubtant entre Telecomunicacions i Informàtica, però Telecomunicacions és més electrònica i no és que m'agradi molt. Els circuits i això no m'agraden i aleshores em vaig decantar per programació.”

(AB, Lycée).

“El problema del científic per escollir és molt difícil. Més que res és que, si surts, què fas? Si agafes mates, per a profe de mates; si agafes física, per a profe de física. No tens molta sortida. Jo vaig dir: ‘Doncs mira, a dibuixar’”.

(X, Escola Andorrana).

D'altra banda, el fet de tenir família a Barcelona no sembla determinant per triar el lloc per estudiar, si bé es reconeix que en molts casos, els estudiants que hi tenen familiars estan amb ells:

“Jo tinc amics que estan amb l'àvia o els tiets. Hi ha molta gent d'Andorra que està aquí amb familiars.”

(X, Escola Andorrana).

“Jo tenia família a França però aquí no coneixia ningú, només el nòvio, i ara ja m'he fet amics.”

(CA, Lycée).

“Jo tinc la família a Galícia i en cap moment m'he plantejat anar-me'n a estudiar a Galícia.”

(M, Escola Andorrana).

4.- INFORMACIÓ SOBRE ELS ESTUDIS

Tot i que en els centres on estudien batxillerat es dona informació sobre els estudis universitaris, tenen orientadors per ajudar-los en la tria, i en alguns casos (els estudiants de l'Escola Andorrana) també reben informació en salons de l'ensenyament i en jornades de portes obertes de les universitats, els estudiants en general es troben en dificultat per escollir la carrera que més s'adeqüi als seus gustos i interessos. De tota manera, els estudiants del sistema andorrà estan molt més satisfets de la informació que reben de l'escola que els estudiants del Lycée:

“Jo, el que he vist un problema, parlo pel Lycée, no sé si en altres escoles ha passat, no hi ha massa informació sobre les carreres que es poden fer.”

(A, Lycée).

“A l'andorrana des de la secundària ja van venir els de l'Autònoma i cada any un totxo de carreres, i sobretot de França, ja et diuen: ‘Tens el Deug, tens tal École d'Ingenieurs, després són 5 anys...’, però ben bé no et diuen hi ha tal cosa, hi ha tal altra.”

(M, Escola Andorrana).

“Et diuen les carreres més agafades com Medicina, però a part de Medicina hi ha els gustos de les persones. Hi ha moltes coses per fer però no te les expliquen, i aleshores la persona entra a Medicina i s'adona que no acaba de ser allò que vol.”

(CA, Lycée).

Pel que sembla, cap dels dos sistemes escolars és actualment capaç de respondre a una sèrie de preguntes que manifesten tenir els i les estudiants d'Andorra envers la seva tria professional. Segurament, la necessitat d'informació que traspuen es refereix a una qüestió força més complicada que el triar un sistema educatiu o un itinerari de llicenciatura, que sembla ser el punt central de l'orientació des dels instituts. En canvi, la seva demanda, més pròpia possiblement d'una orientació vocacional o professional, és una carència de la que es fan prou ressò, i que en el seu moment perceben com a molt important.

De cara a una orientació més centrada en qüestions d'ensenyament i de sistemes universitaris, es dona una disjuntiva força rellevant, ja que els estudiants de l'Escola Andorrana es declaren molt satisfets del tracte que reben, mentre que per contra els del Lycée són molt crítics amb l'orientació que en reben, arribant fins i tot a manifestar que –per la manera de fer que tenen– no els ha servit gairebé de res.

D'altra banda, l'alumnat procedent de l'Escola Andorrana percep una major imparcialitat i neutralitat en les orientacions (vers sistema francès o espanyol), que no pas els i les estudiants procedents del Lycée, que jutgen el tipus d'orientació del mateix com clarament avesat a propiciar que l'alumnat vagi a estudiar a França (fins i tot es quixen de manca d'informació per poder canviar i de coincidències d'exàmens, amb la selectivitat per estrangers, que dificulten molt el canvi).

“Estaven veient que molts del Lycée se n'anaven cap aquí baix i van venir a informar per promouvoir. Però no en vaig treure res.”

(AB, Lycée).

“Des de l’ Escola Andorrana et porten tant al Saló de l’Ensenyament a Barcelona com a Tolosa. Van a l’ Autònoma, a la Jornada de Portes Obertes d’aquí...”

(M, Escola Andorrana)

“Sí, a més hi ha una orientadora que ens preguntava quina carrera faries i per què.”

(X, Escola Andorrana).

“Sempre estaven amb enquestes i deien: ‘Mira, jo, segons l’enquesta, crec que seria millor que fessis això’.”

(M, Escola Andorrana).

“Però no miren el teu perfil ni els teus gustos. Jo vaig dir que volia fer Medicina i em va dir: ‘No, tu no ho aconseguiràs’. Me’n va proposar unes quantes, però Treball Social ho vaig trobar quan ja estava a França perdent una any.”

(CA, Lycée).

“Doncs a l’Escola Andorrana dius: ‘Vull fer Fisioteràpia’, i et donen una llista d’universitats per anar on vulguis. T’ajuden moltíssim. Tot i que t’encaren perquè passis la selectivitat, el temari ja està previst d’aquesta manera, et donen un ventall de possibilitats...”

(M, Escola Andorrana).

“Nosaltres, els orientadors que teníem al Lycée, et venien a mig de classe, et posaven un esquema i no sé què 5 anys aquí, 3 anys... i et quedaves sense entendre res i marxaven. No en treies res.”

(CA, Lycée).

CA: Però està bé que us donin la possibilitat d’anar allà. Nosaltres teníem el problema, nosaltres no, però al Lycée tenien el problema de passar dos exàmens alhora.

AB: Després ens van caure al mateix dia. Però al final ho vam demanar i ens ho van canviar.

CA: Sí, tu, perquè una noia que anava a la nostra classe era filla d’un cònsul o alguna cosa així i per ella ens ho van canviar, perquè sinó no ho haguéssim pogut fer.

(CA, AB, Lycée)

Perquè el que va passar fa uns anys és que van haver de fer la selectivitat a París, la selectivitat d’estrangers. El dilluns feien l’examen aquí, dimecres a París i dijous tornaven a Andorra per fer l’examen del Bac.

(A, Lycée)

M: I tot el tema de convalidacions no us diuen res a vosaltres al Lycée. En canvi, a l’Escola Andorrana et donen els papers i et diuen: “Mira, has de firmar aquí.”

(M, Andorrana)

Pel que fa a les mancances d’altres informacions en general, destaquen –referint-se al cas d’Espanya– que es troben amb una gran **manca d’informació** sobre habitatge, especialment a l’hora de buscar l’allotjament.

“No tens informació des d’Andorra per trobar un pis. Jo estava desesperada.”

(A, Lycée).

“Jo, més que res, recalco més informació a Andorra de tot el que hi ha aquí. Perquè hi ha gent que no es pot desplaçar fins aquí per veure lo del pis o la carrera.”

(CA, Lycée).

“Jo crec que el Ministeri d'Educació d'Andorra s'hauria de dedicar més a tenir adreces de residències, de pisos d'estudiants... Que et donin informació de les universitats, carreres... Que no sigui només a les escoles com a l'Escola Andorrana.”

(M, Escola Andorrana).

“Que el que hi ha aquí de cartells que es busca companys de pis, que estigui a Andorra, no que hagi de venir aquí a buscar-te la vida. Perquè vens un dia a buscar pis, i tornes a Andorra sense pis.”

(A, Lycée).

5.- DIFERÈNCIES ENTRE HAVER ESTUDIAT A FRANÇA O A ESPANYA

Respecte la **diferència entre haver estudiat a França o Espanya**, en algunes carreres hi ha una imatge de que surten més ben preparats a França...

“La veritat és que, parlant amb gent que estudien allà, tampoc estaria tan malament. Però un cop estàs aquí és veritat que això del nivell... Bé, jo m'ho plantejo perquè estic a tercer, no?, però això del nivell, que a França tinguin un nivell més bo o surtin més ben preparats o que sigui un any més i en comptes de ser una diplomatura sigui una llicenciatura de Fisioteràpia... La veritat és que ara, no sé, potser si hagués fet un esforç més i hagués fet la Fisio a França, no és per aquest fet, no?”

(M, Escola Andorrana).

“En el meu cas no, rotundament no. És una bona escola la de França, però la de Barcelona...”

(X, Escola Andorrana).

“Depèn de la carrera...”

(AB, Lycée).

“Tot el que és Ciències de la Salut, jo diria que surten més ben preparats a França. No m'estic menyspreuant a mi mateixa, no?, però és el fet que...”

(M, Escola Andorrana).

Però en general creuen que a l'hora d'incorporar-se al món laboral no hi ha gaire diferència pel fet d'haver estudiat a França o a Espanya, tot i que en alguns casos pot ser més fàcil treballar a Andorra pels que han estudiat en un lloc o altre (per dedicar-se a l'ensenyament, o en determinats estudis en que hi ha la percepció d'un major prestigi pel fet d'haver estudiat en una determinada universitat).

“Jo diria que sí. Bé, jo estudio a Blanquerna, a la Ramon Llull, i bé, tens més possibilitats d'entrar que si vens de la pública. Això és el que m'han dit. A més, que també surts amb un títol de religió, i a part que també pots entrar al Janer... la meua carrera sí, jo diria que sí.”

(A, Lycée).

“És més fàcil entrar al Lycée pels que han estudiat a França.”

(CA, Lycée).

“Clar, jo no entraré tan fàcilment com ells. Bé, de profe de llengua, sí. (...) Jo crec que no, que agafen la gent que ve de França. No crec que a l'escola francesa agafin la gent que ve de Barcelona.”

(A, Lycée).

“Jo del món laboral no en tinc ni idea. Però suposo que és igual que te l’hagis tret al Japó com... Un és bo o és dolent quan veus els seus projectes, els seus premis...”
(X, Escola Andorrana).

“En Fisioteràpia, jo crec que en el món laboral influeix molt poc d’on vinguis, perquè és una professió força liberal. Tu tens el teu títol, i si tens més possibilitats econòmiques et montes pel teu compte o t’associes amb algú. Si vas a l’hospital, tant se val, perquè has de passar un examen per entrar.”
(M, Escola Andorrana).

En alguns casos, el fet d’estudiar a Andorra també està ben valorat (cas d’Infermeria), però en d’altres carreres passa tot el contrari (cas d’Informàtica).

“Em sembla que Informàtica s’està equilibrant cada vegada més. Potser abans estava millor vist. A Andorra és indiferent d’on vinguis, suposo, per trobar feina.”
(AB, Lycée).

“Home, a Andorra... El millor és fer la d’aquí.”
(X, Escola Andorrana).

“(A, Lycée): A mi, el que m’han dit, és que l’Escola d’Informàtica d’Andorra no està molt ben vista.
(CA, Lycée): Ah, doncs l’Escola d’Infermeria d’Andorra sí que està molt ben vista.
(A, Lycée): La d’Infermeria sí, però la d’Informàtica, prefereixen agafar gent que hagi estudiat 5 anys fora.
(AB, Lycée): Sí, la Informàtica d’Andorra, comparat amb la facultat de Barcelona... Cada vegada ve més gent, fins i tot d’EEU, formada aquí. A la Politècnica, cada vegada més. I fan beques d’intercanvi cada vegada més sovint.”

6.- EXPECTATIVES LABORALS

En general, les **perspectives envers el món laboral** quan acabin els estudis són –en la majoria dels casos– de treballar a Andorra, si no immediatament, almenys a mig termini. Cal remarcar, però, que és una decisió que encara veuen molt lluny, i denoten no haver-s’ho plantejat seriosament fins el moment.

“A mi m’agradaria treballar a Andorra d’això, no?”
(CA, Lycée).

“No sé, és que no se sap mai. Crec que a Andorra tens més possibilitats pel fet de tenir el passaport andorrà, i tens més feina que a Espanya, que està una mica així.”
(X, Escola Andorrana).

“Jo, per exemple, hi ha una estadística dels que surten de la Politècnica, que al cap de dos mesos tenen feina. Si mai trobo feina que estigui bé, doncs possiblement em quedi aquí. I si no, doncs a Andorra.”
(AB, Lycée).

“M’agradaria quedar-me aquí. L’any passat vaig estar en una escola fent pràctiques i em van dir: ‘Porta el currículum’. M’agradaria quedar-me aquí un temps, dos o tres anys, però després la meua finalitat és anar a Andorra.”
(A, Lycée).

“Jo no tinc gens de pressa. Tinc 19 anys i, comaquell qui diu, acabo d’aquí a tres mesos i no tinc gens de ganes d’acabar. Però, a la meua carrera, o treballes o... la població d’Andorra tampoc és tan gran, i tots els

fisioterapeutes que sortiran d'aquí a no res, perquè d'Andorra hi ha molta gent que està estudiant Fisioteràpia. És a dir, que entre el que vull fer i el que faré, encara no ho sé.”
(M, Escola Andorrana).

“Jo, de moment, Treball Social confio que hi ha lloc. M'han dit que em necessiten, o sigui que... Com que encara em falta un any...
(CA, Lycée).

CONCLUSIONS

Com hem dit a la presentació, aquesta tècnica ens permet investigar quins discursos són els dominants dintre dels col·lectius a estudiar. Aquest grup de discussió ens ha permès comprovar com sobre el tema objecte del nostre estudi hi ha uns consensos molts clars, on els diferents participants del nostre grup de discussió s'anaven reforçant uns a altres en les diferents opinions. En aquest sentit, els principals consensos dels participants en el nostre grup de discussió han estat:

- Motius principals pels quals han escollit anar a estudiar a Espanya.

Els estudiants del sistema francès i de l'andorrà tenen molta informació de les avantatges econòmiques d'estudiar la seva carrera a França. Tenen coneixement de tot el ventall d'ajudes que poden demanar. D'altra banda, tots els i les estudiants participants en el grup de discussió pensen que estudiar a França és molt més econòmic que a Espanya. I que També és més fàcil trobar un bon apartament i a preus mòdics. També consideren que el sistema francès té un bon nivell acadèmic.

Malgrat els avantatges econòmics i d'habitatge, i els problemes derivats del canvi de sistema (del francès) o fer la selectivitat, hi ha una sèrie de factors que fan que prenguin la decisió de anar a estudiar a Espanya:

1.- Com primer desavantatge trobem que consideren el sistema francès d'estudis és molt selectiu, sobretot el primer any. El nivell d'estudis també el consideren en principi més elevat, encara que aquesta opinió és diferent depenent de quina carrera estem parlant.

2.- Però els factors més importants a l'hora d'escollir on anar a estudiar una carrera universitària són els factors culturals: l'idioma, l'estil de vida, el caràcter de la gent, els costums, el menjar... Repetidament els participants en el grup de discussió ens han donat com principals motius aquests, en particular el de l'estil de vida i el de la idiosincràsia de la gent. A més, tenen la percepció de trobar-se ells i Andorra en general, molt més a prop culturalment d'Espanya (o Catalunya) que de França. De fet, i ja d'entrada, consideren que l'estil de vida a Andorra és molt més espanyol que francès. Addicionalment, Barcelona és una gran ciutat amb una oferta cultural i lúdica molt àmplia.

Cal tenir en compte, també, que les curtes edats en què es troben aquests/es estudiants, són edats que inciten a cercar vivències de certa intensitat, factor que pot tenir un pes important en la tendència a, a més de passar per un període de relativa independència dels pares, fer-ho en unes condicions excitant i del major gaudi hedonista possible. Cal no oblidar que aquesta realitat forma part també de l'univers simbòlic que bona part dels

estudiants es creen com a expectativa d'estil de vida (fenomen que, al seu torn, és de bell nou un fenomen de caràcter plenament sociocultural).

Ens diuen, també, que els és més fàcil de fer amics, de relacionar-se, que se senten més còmodes amb l'idioma (encara que dominin bé el francès), amb els costums, amb la forma de vida... Envers aquesta qüestió, sembla haver una certa mitificació del fet d'estudiar a Espanya (considerant que a França també poden fer amics o trobar-se amb molta oferta lúdica). De tota manera, aquesta percepció la tenen també els que han estat una temporada estudiant a França, inclosa una noia en què la major part de la seva família és francesa.

En realitat, comenten que molts amics seus, que estan estudiant actualment a França, volen canviar-se i que de fet, si no hi hagués tantes dificultats, serien molts més estudiants els i les que anirien a estudiar a Espanya.

3.- Una de les nostres hipòtesis inicials era que molts estudiants escollirien anar a estudiar a Espanya perquè podien trobar allotjament a casa de familiars i/o amics. Dins del grup que vàrem analitzar, el fet de tenir familiars o amics a Barcelona era un motiu secundari (encara que ens deien que coneixien andorrans que s'allotjaven a casa de familiars, ells no tenien familiars a Barcelona; hi havia dins del grup una noia amb familiars a Santiago de Compostela, però va preferir anar a estudiar a Barcelona; sí tenien amics que reforçaven la imatge positiva de Barcelona, encara que alguns no haguessin estudiat a Barcelona).

4.- La decisió d'anar a estudiar a Espanya la prenen tot i essent conscients dels següents desavantatges:

- Han de fer la selectivitat espanyola (els que estant al sistema andorrà no han de fer el BAC, i pels estudiants procedents de l'escola francesa significa fer dos exàmens importants en poc temps).
- És molt més car i tenen moltes menys ajudes. No poden accedir al sistema de beques espanyol ni al sistema d'ajudes per l'habitatge o al transport que, per contra, sí els proporciona França. Les matrícules a la universitat són molt més cares i Barcelona en general és una ciutat cara. De fet, sembla evident que els i les estudiants que elegeixen anar a Espanya ho fan tenint unes despeses molt més elevades, i ho fan perquè ells i les seves famílies les poden assumir (sense comptar els i les estudiants que viuen a casa de familiars).
- Els estudiants andorrans a Espanya tenen dificultats per treballar-hi d'una manera legal, en tenir dificultats per obtenir el permís de treball.
- Una altra dificultat afegida és que se senten poc informats, tant pel que respecta al tràmit de documents que cal omplir per a anar a estudiar a Espanya, com pel fet de buscar habitatge, informació d'universitats, etc., quan arriben a Barcelona.

També dins del grup de discussió s'han arribat als següents consensos:

- Informació:

Els estudiants de l'escola andorrana consideren que la seva escola es preocupa i els hi dóna molta informació per escollir la carrera que més s'adeqüi a les seves preferències i interessos, encara que a vegades aquesta informació no treu l'incertesa que tenen en escollir la carrera a estudiar, ja que sembla ser més aviat una incertesa relativa a triar la pròpia professió. També es mostren satisfets de la neutralitat de l'escola andorrana vers la tria entre França o Espanya.

Per contra, els estudiants del Lycée pensen que estan molt poc informats, que la informació és massa general i que no s'adapta a les seves necessitats. També se senten molt poc informats quan inicien els passos per anar a estudiar a Espanya (tant pel que fa referència a la selectivitat, com quan es posen en contacte amb les universitats espanyoles). D'altra banda, es queixen que les orientacions del Lycée no són prou imparcials, i entenen que la institució desenvolupa una estratègia tendent a fer que el seu alumnat vagi a estudiar a França.

Tots els estudiants també es troben molt poc informats quan busquen allotjament o quan fan tràmits relacionats amb els seus estudis, i troben que seria molt interessant que hi hagués un servei d'Andorra que donés informació diversa sobre temes del seu interès als estudiants que trien anar a estudiar a Espanya.

- Beques:

Els estudiants andorrans es queixen força (i unànimement) de com funciona el sistema de beques en l'actualitat. Les principals queixes que expliciten són les següents:

- Troben que el sistema francès o espanyol (que considera la renda familiar, la distància, el transport...) és molt més just i equitatiu que l'andorrà (que dóna beques a tothom i amb la mateixa quantitat, independentment dels factors anteriors).
- Les beques es donen pels primers cursos, essent les ajudes crèdits en els cursos posteriors.
- Si suspenen només alguna assignatura la beca baixa dràsticament.
- Consideren que tant les beques com el crèdit-govern s'abona als estudiants molt tard, pràcticament quan el curs s'ha acabat.

- Perspectives de futur:

Respecte a la diferència entre haver estudiat a França o Espanya, en algunes carreres tenen la imatge de que surten més preparats a França. Però en general pensen que aquesta circumstància no representarà gaire diferències quan s'incorporin al món laboral. De tota manera, sí creuen que pot haver diferències a l'hora de trobar feina, depenent de en quina Universitat hagin cursat els estudis (amb més nivell o amb més prestigi...), així com el lloc de treball a quin estiguin optant, per a casos d'algunes carreres en particular.

A mig termini, els nois i noies del nostre grup de discussió pensen que el seu futur laboral està a Andorra, on semblen pensar que tindran millors perspectives a l'hora de trobar feina.